

Saltdal kommune
Kirkegt. 23
8250 Rognan

Saksb.: Gunn Karstensen
e-post: fmnogka@fylkesmannen.no
Tlf: 75 53 16 70
Vår ref: 2015/5544
Deres ref:
Vår dato: 02.09.2015
Deres dato: 01.09.2015
Arkivkode: 433.52

Avslag på søknad om skadefelling av jerv - Saltdal

Fylkesmannen viser til søknad av 31.08.2015 fra Saltdal kommune om skadefellingstillatelse på jerv. Vi viser også til våre vedtak med tillatelse til skadefelling av jerv i området på vestsida i perioden 30.07.2015 – 09.08.2015 og 17.08.2015 – 01.09.2015. Det ble ikke felt jerv på disse fellingsforsøkene.

Vedtak

Fylkesmannen avslår søknad om skadefelling av jerv på vestsiden i Saltdal kommune.

Grunnlaget for avgjørelsen

Vedtaket er fattet i medhold av naturmangfoldloven § 18 og § 77, jf. rovviltforskrifta § 9. Rovviltnemnda i Nordland har i vedtak av 20.05.2015 fastsatt en kvote på 4 betinga fellingstillatelser for jerv i Nordland i perioden 01.06.2015 – 15.02.2016. Av denne kvoten er det så langt ikke felt noen jerv.

Etter villtloven er jerv, bjørn, ulv og kongeørn fredet. Dette innebærer at målsettingen om en bærekraftig forvaltning er et overordnet hensyn ved forvaltning av disse artene. Fellingstillatelse gis for å forhindre at rovvilt gjør skade på bufe og tamrein. Ved vurdering av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan.

I den vedtatte forvaltningsplanen for rovvilt i Nordland heter det blant annet:

"Ved vurdering av skadefelling som et tapsforebyggende tiltak ønsker Rovviltnemnda at det legges vekt på følgende forhold:

- *Om tapssituasjonen er i samsvar med kriteriene for en akutt tapssituasjon.*
- *Om andre forebyggende tiltak er vurdert eller utprøvd og ikke har vist seg å fungere.*
- *Bestandssituasjonen for den aktuelle rovviltarten.*
- *Om bestandsmålet er oppnådd i det aktuelle delområdet i Nordland. Dette skal også tillegges vekt selv om bestandsmålet for fylket sett under ett ikke er oppnådd.*
- *Ut i fra en generell vurdering er det mindre aktuelt å tillate skadefelling på slutten av beitesesongen for sau, enn i starten. Dette fordi tidlig nedsanking er et effektivt tiltak som er godt egna på slutten av beitesesongen, i motsetning til skadefelling som i gjentatte sesonger har vist seg vanskelig å lykkes med.*

-
- *Om tapssituasjonen er innenfor prioritert beiteområde eller kalvingsområde, i de utvalgte kyststrøkene (jf. kap. 4.2) eller i Lofoten/Vesterålen, ønsker Rovviltneemnda en lav terskel for skadefelling av store rovdyr. Det kan i disse områdene være aktuelt med skadefelling selv om kriteriene for en akutt tapssituasjon ikke er klart oppfylt.*
 - *Områdets betydning som beiteområde for sau eller rein.”*

Videre i forvaltningsplanen er det fastsatt følgende kriterier for en akutt tapssituasjon:

”Om det foreligger en akutt tapssituasjon på sau og lam vil bli vurdert ut i fra:

- *Antall sau og lam dokumentert tatt av fredet rovvilt, tap siste uke og tapsutvikling, vil bli tungt vektlagt. Antall sau i beiteområdet vil være av betydning. Ved søknad om skadefelling vil antall dokumenterte til den aktuelle rovviltart være avgjørende, samt om andre forebyggende tiltak for å hindre tap er forsøkt i tilstrekkelig grad.*
- *Anslått antall sau som mangler ut i fra søyenes kodemerking, samt opplysninger om at enkelte søyer tar seg av flere lam enn sine egne. Disse opplysninger innhenter beitebrukerne ved tilsyn av sauene i utmarka.*
- *Historiske tap i det aktuelle området skal vektlegges.*
- *I prioriterte beiteområder skal terskelen for iverksettelse av tiltak, i form av for eksempel skadefelling, være vesentlig lavere.“*

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, jf. rovviltforskriftens § 9 om fylkesmannens myndighet til iverksettelse av betinget skadefelling. Det skal særlig tas hensyn til:

- a) områdets betydning som beitemark
- b) skadenes omfang og utvikling
- c) potensialet for framtidige skader
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivarettatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 7.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i loven §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse, og blir ikke sett på som relevant i denne saken.

Jervebestanden i Nordland

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Fylkesmannen viser til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år for yngleregistrering og 15. desember hvert år for DNA-analyser. Vi viser også til rapport fra Rovdata datert 13.05.2015 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, brunbjørn og ulv, vurderinger gjort i Rovviltnemndas vedtak om kvote for betinget skadefelling av 20.05.2015, samt nærmere beskrivelser i dette vedtaket.

Årene 2012-2014 er det verifisert henholdsvis 68, 44 og 52 ynglinger av jerv på landsbasis. Fylkesmannen konstaterer at antall ynglinger er høyere enn det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv. Av de 52 ynglingene i 2014 ble det gjennomført hiuttak i 12 tilfeller, slik at «netto» antall ynglinger før beitesesongen 2014 var 40 ynglinger. I Nordland er det i samme periode registrert hhv. 12, 9 og 13 ynglinger. Det ble gjennomført ett hiuttak i Nordland i 2014.

Fylkesmannen konstaterer at registrert bestand i Nordland lå over bestandsmålet forrige vinter. Resultatene fra årets yngleregistrering er ennå ikke klar, og endelig rapport med minimum antall ynglinger av jerv kommer ca. 1. oktober. Rovdata opplyser i en fersk nyhetssak at foreløpige tall viser en økning i antall jervekull på landsbasis. Det er registrert 61 jervekull i Norge, hvorav det er gjennomført 17 hiuttak. I Nordland er det registrert 12 ynglinger, hvorav ett hiuttak. Tre av ynglingene er innenfor Saltdal kommune, alle på østsida av dalen.

Rovdata har ikke publisert resultatene fra DNA-analysene for vinteren 2013/2014, men foreløpige tall hentet ut fra Rovbase viser at det ble identifisert 87 ulike individ i Nordland. Etter fratrekk for individer med kjent avgang blir det netto 77 jerv. 63 av de registrerte jervene var kjent fra tidligere DNA-analyser. Det ble registrert 46 tisper og 41 hanner (Rovbase). Dette er færre jerv enn vinteren 2012/2013 da det ble identifisert 123 jerv, hvorav kjent avgang på 19 dyr. I fjellområdene mellom Saltdal og Skjerstad ble det vinteren 2013/2014 registrert tre jerv ved DNA-analyse, hvorav to som er døde. Data fra vinteren 2014/2015 er ikke ferdig analysert.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen jervebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Utover enkelte påkjørsler og predasjon skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen. Vinteren 2014/2015 ble det felt 10 jerv på lisensfelling i Nordland. Videre er det gjennomført ett hiuttak, hvor ei tise og en valp ble avlivet. I Saltdal kommune ble det felt 5 jerv under lisensfellinga, en av disse på vestsida av dalen.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter Fylkesmannens syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Den aktuelle situasjonen

Per 02.09.2015 er det i følge Rovbase funnet følgende kadaver påvist drept av fredet rovvilt i Saltdal kommune:

- 4 tap til jerv, alle på vestsida. Siste kadaver funnet 31. august
- 6 tap til gaupe, alle på vestsida. Siste kadaver funnet 5. august
- 4 tap til kongeørn, hvorav 3 på vestsida og 1 på østsida. Siste kadaver funnet 4. juli.
- 2 tap til uspes. fredet rovvilt, på vestsida 23. august.

Forebyggende tiltak

Saltdal sausankerlag har fått tilsagn om kr 225 000,- til forebyggende tiltak i 2015. Av disse midlene er kr 100 000,- forbeholdt tilsyn ved akutte tap.

Det er gjennomført skadefellingsforsøk på jerv og gaupe tidligere i sommer på vestsida uten at det ble felt noe dyr.

Fylkesmannens vurdering

Skadefelling skal være et virkemiddel for å felle et bestemt skadevoldende individ av rovdyr. Terskelen for innvilgelse av skadefelling skal differensieres ihht prinsippet om geografisk differensiering. Saltdal vest er i vedtatt forvaltningsplan avsatt som prioritert beiteområde for sau, hvor det altså skal være en lav terskel for å innvilge skadefelling. Det at terskelen for uttak er lav betyr imidlertid ikke at tilstedeværelsen av rovvilt i et prioritert beiteområde i seg selv gir grunnlag for felling. I ethvert vedtak om skadefelling skal det gjøres en konkret og helhetlig vurdering av den enkelte situasjon i tråd med krav nedfelt i gjeldende regelverk, og vedtak om uttak kan bare fattes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Den regionale forvaltningsplanens inndeling av regionen i prioriterte beiteområder og prioriterte rovviltområder skal legges til grunn i disse vurderingene, men ikke som eneste kriterium.

Fylkesmannen legger til grunn at Rovviltneemnda i Nordland med sin geografiske differensiering har forsøkt å ivareta de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12. Vi vil imidlertid påpeke at den arealdifferensieringen som er valgt i Nordland etter vår vurdering ikke er noen god løsning. Med fragmenterte områder prioritert til rovvilt er det vanskelig å oppnå bestandsmålene innenfor disse områdene uten at leveområdene også i betydelig grad berører prioriterte beiteområder. Med gjeldende arealdifferensiering er det derfor vanskelig å forvalte soneinndelingen tydelig.

Jerv er sammen med gaupe, den rovviltarten som forårsaker størst tap av sau og lam til fredet rovvilt i Nordland. Beitesesongen 2014 ble det erstattet 1413 sau og lam til jerv i fylket. Saltdal er blant de kommunene som har hatt høyest tap til jerv de siste årene. I 2014 ble 38 sau og 339 lam erstattet som tatt av jerv i kommunen.

I fjellområdene mellom Saltdal og Skjerstad ble det vinteren 2013/2014 registrert tre jerv ved DNA-analyse, hvorav to er døde. Data fra vinteren 2014/2015 er ikke ferdig analysert.

Følgende forhold taler etter vår vurdering for ikke å innvilge søknaden på vestsiden:

- Det registrerte antall sau påvist som drept av jerv er fortsatt begrenset, og vi vurderer at kjent tapssituasjon ikke er akutt jf. kriteriene i forvaltningsplanen.
- Sjansen for å lykkes med fellingsforsøk om sommeren er små, noe erfaringer fra tidligere skadefellingsforsøk på denne tiden av året viser.
- Beitesesongen går mot slutten, og flere av brukerne har startet med nedsanking.

Følgende forhold taler etter vår vurdering for å innvilge søknaden:

- Tapshistorikk viser betydelige tap til jerv i området tidligere år.
- Kunnskap om jervebestanden gjør at det kan forventes tap av sau til jerv i dette området.
- Det meldes om at det mangler lam i besetningene i det aktuelle området.

Konklusjon

Etter en totalvurdering har Fylkesmannen kommet fram til at det ikke er riktig å iverksette skadefelling på nåværende tidspunkt. Vi legger primært vekt på at beitesesongen går helt mot slutten, og at det er mulig å gjennomføre andre tilfredsstillende tiltak for å hindre nye skader i området. Vi har mottatt søknad om tilskudd til akutt sanking fra enkeltbesetninger i beitelaget.

Saksopplysninger

Dette vedtaket blir kunngjort i Miljøvedtaksregisteret (www.miljovedtak.no) og ved utsendelse til adressatene på kopilista.

Klage

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker etter mottatt brev.

En eventuell klage skal angi det vedtak det klages over og den eller de endringer som ønskes. Se også vedlagte skjema om rett til å klage på forvaltningsvedtak. Klagen skal sendes til Fylkesmannen i Nordland, Statens hus, 8002 Bodø.

Med hilsen

Oddlaug Knutsen (e.f.)
Seksjonsleder

Gunn Karstenen
seniorkonsulent

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi, per e-post:

Foreningen Våre Rovdyr

Mattilsynet region nord

Miljødirektoratet

Nordland Bonde- og småbrukarlag

Nordland Bondelag

Nordland reindriftssamers fylkeslag

Nordland Sau og geit

Norges Naturvernforbund – Nordland

Rovviltnemnda i Nordland

Salten politidistrikt

Statens naturoppsyn i Nordland

Statskog Fjelltjenesten